

وقتی عمر بن خطاب به عموی پیامبر(ص) متوسل می‌شد

از جمله مسائلی که ذهن مردم را به خود مشغول ساخته، دو مسأله توسل و زیارت است، برخی افراط گرایان این دو را در قالب مسائل اعتقادی مطرح می‌کنند و با بحث پیرامون این دو موضوع کرامت بسیاری از بزرگان دین و مسلمانان را خدشه‌دار می‌کنند.

کتاب «بررسی احادیث توسل و زیارت« نوشته محمود سعید ممدوح با ترجمه عباس جلالی از سلسله کتاب‌های رد اهل سنت بر وهابیت به همت حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت تدوین و وارد بازار نشر شده است. از جمله مسائلی که ذهن مردم را به خود مشغول ساخته، دو مسأله توسل و زیارت است، برخی افراط گرایان این دو را در قالب مسائل اعتقادی مطرح می‌کنند و با بحث پیرامون این دو موضوع کرامت بسیاری از بزرگان دین و مسلمانان را خدشه‌دار می‌کنند.

کتاب «بررسی احادیث توسل و زیارت« حاصل تلاش اندیشمندی از اهل سنت است که وقتی می‌بیند وهابیان، مسلمانان را به سبب توسل و زیارت مشرک می‌دانند به نقد و بررسی عقاید آنان می‌پردازد و اختلاف در مسأله توسل را اختلاف در فروع دین می‌داند. نویسنده در مقدمه اثر خود آورده است: «تلاش کردم که نشان دهم اختلاف در مسأله توسل، اختلاف در فروع دین است؛ از این رو شایسته نیست چنین مسأله‌ای سبب شود که برادر مسلمانی به دیگر برادر مسلمان خویش، عیب بگیرد.«

این کتاب در پنج فصل سامان یافته است که در فصل اول با عنوان توسل، به مطالبی چون «انواع توسل«، «توسل از دیدگاه شوکانی«، «توسل از دیدگاه آلوسی« و «توسل مباحی غیر اعتقادی« می‌پردازد. نویسنده در بخش «توسل مباحی غیر اعتقادی« بیان کرده است: «وارد کردن بحث توسل، در مسائل اعتقادی و آن را یکی از سبب‌های شرک شمردن، بدعتی است که مسلمانان به آن دچار شدند و شیوه‌ای است که بذر دشمنی را میان آنان کاشته است و سبب اختلاف برادر با برادر و پدر با فرزند شده است.«

فصل دوم در مبحث زیارت و کلام فقها در استحباب زیارت با دلایل قرآنی، روایی و اجماع تدوین شده است؛ مؤلف در اثبات استحباب زیارت با دلیل قرآنی با ذکر آیه 64 سوره نساء؛ «و اگر این مخالفان هنگامی که به خود ستم می‌کردند، به نزد تو می‌آمدند و از خدا طلب آمرزش می‌کردند و پیامبر هم برای آنها، استغفار می‌کرد، خدا را توبه پذیر و مهربان می‌یافتند«، به تفسیر آن پرداخته است.

فصل سوم به بررسی احادیث توسل و ذکر ده روایت می‌پردازد؛ از جمله روایات این است که رسول خدا صلی الله علیه و آله هر صبح و شام با این دعا خدا را می‌خواند: «بار پروردگارا به نور وجهت که آسمان‌ها و زمین را روشن ساخته و هر حقی که برای توست و به حقی که سائلان بر تو دارند، می‌خواهم در این صبح یا شب مرا بپذیری و با نیرویت مرا از آتش جهنم دور سازی.«

فصل چهارم به بیان احادیث توسل صحابه به رسول خدا صلی الله علیه و آله و ذکر دو روایت راهکار عایشه برای خشکسالی مدینه و توسل برای رفع خشکسالی در زمان عمر پرداخته است.

فصل پنجم به بررسی احادیث زیارت می‌پردازد که در آن به ده حدیث اشاره شده است؛ از جمله حدیث پاداش زیارت که رسول اکرم می‌فرماید: «کسی که قبر مرا زیارت کند، شفیع او خواهم بود و کسی که در یکی از دو حرم مکه و مدینه از دنیا برود، خداوند او را در قیامت در زمره کسانی که از عذاب در امانند، برخواهد انگيخت.«

در بخشی از کتاب در خصوص توسل اهل سنت می‌خوانیم: «بخاری در صحیح آورده است که: حسن بن محمد، از محمد بن

عبدالله انصاری، از ابو عبدالله مثنی، از ثمامة بن عبدالله بن انس، از انس روایت کرده است که: هرگاه قحطی و خشکسالی می‌شد، عمر بن خطاب برای درخواست باران، به عباس بن عبدالمطلب توسل می‌جست و می‌گفت: خدایا! پیشتر [یعنی در زمان حیات رسول خدا] به پیامبرت توسل می‌کردیم. و برایمان باران می‌فرستادی، اینک در پیشگاهت به عموی پیامبرمان توسل می‌جوئیم، ما را سیراب گردان. راوی می‌گوید: در پی آن، مردم از باران، سیراب می‌گشتند.

این روایت، در توسل به افراد صالح و شایسته صراحت دارد، به ویژه اگر از خاندان پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) باشند.

حافظ عسقلانی در «فتح الباری» می‌گوید: «از سرگذشت عباس عموی پیامبر، استحباب شفاعت‌خواهی از انسان‌های نیک سرشت، شایسته و اهل بیت پیامبر استفاده می‌شود».

به دلیل عموم ادله، در این روایت، مطلبی که توسل به رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) را پس از رحلت، حرام بدانند، وجود ندارد. نهایت مطلبی که در آن به چشم می‌خورد، جواز ترک توسل به آن حضرت است و بین جواز توسل و غیر آن، تفاوت است. با اینکه عمر بن خطاب می‌خواست با توسل به عباس، در خصوص ارج و احترام به عباس، از پیامبر پیروی کرده باشد، در صورتی که میان صحابه افرادی با فضیلت‌تر از عباس نیز وجود داشتند...»

کتاب بررسی احادیث توسل و زیارت از سلسله کتاب‌های رد اهل سنت بر وهابیت با قیمت 4400 تومان و با 376 صفحه از سوی مؤسسه فرهنگی هنری مشعر وارد بازار نشر شده است.